

ŞEHİT KAZIM ESMET İLKOKULU

AKRAN ZORBALIĞI

Çocuklar birbirine zorbalık yapar mı? Cevap kesinlikle evet. Her ne kadar çocuklara yakıştıramasak da yaşları küçük olan, kreş ve anaokulu öğrencileri de birbirine zorbalık ve bezdirme davranışlarında bulunabilirler. Küçük çocukları okul, park, okul servisi ve oyun alanı gibi yerlerde gözlemlediğimizde bunu açıkça görebiliriz. Bu durum son yıllarda dünyada sıkça görülmeye ve tartışılmaya başlayan evrensel bir sorundur.

Cilt 2, Sayı 14

10/03/2019

Normal bir şaka-
laşma ve oyun dışın-
da çocukların birbiri
ile uğraşması çok
rahatsız edici bo-
yutlara ulaşabilir ve
çocuklar birbirlerine
karşı çok acımasız
da olabilirler.

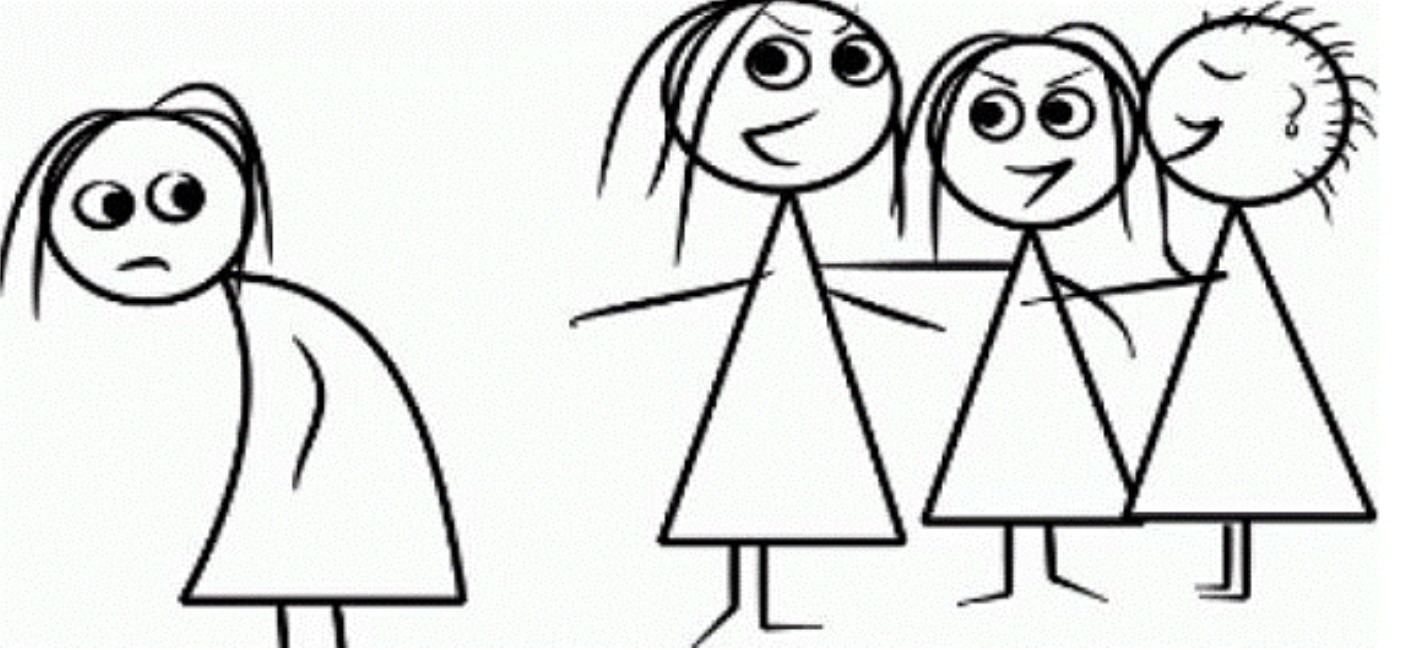
Küçük yaşlarda daha çok fiziksel saldırılar şeklinde ve sözel olarak alay etme şeklinde kendini gösterirken, ortaokul ve lise yıllarında bu şiddet türü kendini sosyal, psikolojik ve hatta fiziksel şiddete bırakabilir.

Normal bir şakalaşma ve oyun dışında çocukların birbiri ile uğraşması çok rahatsız edici boyutlara ulaşabilir ve çocuklar birbirlerine karşı çok acımasız da olabilirler. Çoğunlukla da bunu basit bir oyun, şakalaşma olarak başlatırlar ve daha sonra dozajını artırarak, daha da genişleterek devam ettirirler. Ancak ne yaptıklarının, ne tür sonuçlara yol açtıklarının fark etmezler. İşte bu nedenle bu konunun okullarda ve evlerde konuşulması çocukların bilgilendirilmesi ve farkındalık kazandırılması önemlidir.

Akran Zorbalığına Kimler Uğrar?

Akran zorbalığına uğrayanlar genellikle diğer bireylerden farklı olanlardır. Çocuklar birbirlerinin fiziksel özellikleri, isimleri, soyadları, konuşma biçimleriyle vs. alay edebilirler.

Fiziksel olarak diğer çocuklar kadar gelişmiş olmayan, biraz daha küçük, kısa ve cılız çocuklar kurban olabileceği gibi, biraz daha yaşı büyük ve fiziksel gelişmesi normal çocuklardan ileride olanlar da hedef alınabilir. Küçük çocuklar birbirlerinin dış görünüşünden, fiziksel özelliklerinden çok etkilenirler ve bunu mesele yapabilirler, görünüş açısından kendilerinden farklı olan çocukları kurban seçebilirler. Örneğin gözlüklü bir çocuğa “dört göz”, zayıf ve uzun bir çocuğa “leylek”, adı Fatma olan bir kız çocuğuna “kara Fatma” gibi isimler takabilirler. Sınıfa yeni gelmiş, kullanılan dili çok iyi anlamayan göçmen ya da mülteci, çok çalışkan, kilolu, bakımlı - temiz, kirli - bakımsız, sarı ya da kızıl saçlı, engelli, çilleri olan ya da sivilceli gibi çocukları kurban olarak seçilebilirler.

Akran Zorbalığı Nasıl Ortaya Çıkar?

Zorbalık bireysel ya da grup halinde, oyun, eğlence gibi başlar ve giderek şiddetini arttırarak, dayanılmaz boyutlara ulaşabilir. Bazen de çocuklar tek başlarına yapamadıkları, yapamayacakları şeyleri başka çocuklarla birlikte yapabilirler. Sosyal psikolojide bu “sorumluluğun dağılması” olarak adlandırılır. Yani kendilerini yaptıkları şeylerden sorumlu hissetmezler. Zorbalık yapmak için birbirlerini cesaretlendirir ve provoke ederler.

Çocukların kendi aralarında yaptıkları tek bir seferlik alay etme, itişme ya da küçük kavgalar tek başına zorbalık sayılmaz ama kötü davranma kabul edilir. Zorbalık olabilmesi için tekrar etmesi ve süreklilik kazanması gerekir. Tabi ki, tek seferlik yaşanan bu olumsuz olaylara müdahale edilerek tekrarının engellenmesi ve doğru davranışların öğretilmesi gerekir.

Zorbalık, güç dengesizliklerinin olduğu durumlarda da ortaya çıkabilir. Bu fiziksel olarak daha güçlü olma olabildiği gibi, kültürel ya da ekonomik olarak daha iyi çevrelerden gelen çocuklar kendilerinden daha düşük düzeyde olan çocuklara zorbalık yapabilirler. Örneğin yaşı büyük ve daha kuvvetli olan çocuk ya da çocuklar hedeflerine aldıkları çocukları zorlayabilir. Buna benzer olaylar daha çok teneffüste ve okul bahçesinde olduğu içinde çoğu kez öğretmenler ve idareciler tarafından fark edilmeyebilir. Yine, sosyokültürel açıdan daha iyi çevreden gelen çocuklar daha az donanımlı olanları baskı altına alabilir ve üstü örtük gizil bir şiddet oluşturabilirler. Örneğin marka şiddeti yapma; eşyaların, okul araçlarının ya da kıyafetlerinin markasız “çakma” olduğunu söylenmesi gibi...

Zorbalığa Uğrayan Çocuk Ne Yapar ve Ne Tepkiler Verir?

Bir kere zorbalığa uğrayan çocuk uzun süre bunun ne olduğunu anlayamaz ve anlam veremez. Ancak belli bir zaman geçtikten sonra, örneğin bir dönem ya da bir yıl, ne yaşadığını ve neler olduğunu anlar. İlk etapta, utandığı için yaşadıklarını öğretmenine ve anne babasına söyleyemez. Giderek mutsuzlaşıp depresif semptomlar geliştirir, karın ağrısı, boğaz ağrısı gibi şikayetler geliştirerek okula gitmek istemez. Gece uyku sorunları yaşayabilir, ders notlarında düşmeler olur ve arkadaş çeviresinden soyutlanır.

Küçük çocuklar dil yetenekleri gelişmediği için ve soyut düşünemedikleri için yaşadıklarını kelimelerle anlatamazlar, ne olduğunu tam olarak anlayamazlar. O nedenle anne babaların çocuklarını yakından gözlemlemeleri, sorun olup olmadığını anlamak için konuşmaları, arkadaşlarıyla ilişkilerini sormaları, çocukla ilgili gelen yorum ve şikayetleri dinleyerek evde sakin bir ortamda çocukla birlikte değerlendirmeleri, genel olarak çocuğu okulu ve arkadaşları hakkında konuşmaya cesaretlendirmeleri gerekir.

Çocuklar anne babalarının sözsüz davranışlarını okuyabilirler, panik yapmadan ve çocuğu kesinlikle suçlamadan çocuğa yaklaşmak gereklidir. Bazen öğretmenlerin tespit ve gözlemleri yetersiz olabilir. Durum yavaş yavaş ve farklı kaynaklardan bilgi alarak analiz edilmelidir çünkü bazı durumlarda ‘suçlu’ olarak adlandırılan çocuğun kendisi de ‘kurban’ olabilir. Bu tür çocuklar, kendilerini savunmak için saldırgan davranışlara yönelebilirler. Bu durumda zorbalık davranışının neden ve sonuçlarını belirlemek daha zorlaşabilir.

Zorbalık İçin Ne Yapmak Gerekir?

Her şeyden önce, insanlara ve insan haklarına saygılı bir çocuk büyütmeyi hedeflemeliyiz. Bencillikten uzak, tüm canlılara saygılı ve tüm canlılara merhamet eden bir çocuk yetiştirmek amacımız olmalı. Herkesin çocuğunu kendi çocuğumuz gibi görmeli, düşünmeli ve buna göre kendi çocuklarımızı yetiştirmeliyiz. Çocuğumuzun sözlü ve sözsüz davranışlarına dikkat etmeli, söylediklerini özenle dinlemeli ve anlamaya çalışmalıyız, çocuğun iç dünyasına girebilmeli, hayatında neler olduğu, okulunda neler yaptığı, arkadaşlarının kimler olduğu, onlarla neler yaptığı hakkında konuşmalı ve en önemlisi çocuğumuzu bizimle paylaşımlarda bulunması için cesaretlendirmeliyiz. Arkadaşları ile tanışmalı, onları eve davet etmeli ve onlarla buluşmasına izin vermeliyiz. Çocuğun davranışlarını evde, okulda, parkta ve oyun alanlarında gözlemleyerek, yanlış davranışları hakkında konuşmalıyız.

Çocuğun ben merkezlikten uzaklaşarak başkalarını da düşünmesini sağlamalı, yeri ve zamanı geldiğinde insanların duyguları, kırılıp üzülebileceklerini sakın bir tonla anlatmalıyız. Okuduğumuz hikayeler, izlediğimiz çizgi filmler, günlük yaşamımızda karşılaştığımız durumlardan örnekler vererek empati geliştirecek küçük konuşmalar yapmalıyız. Bu gibi durumlar için, “Sizin sınıfınızda böyle şeyler oluyor mu, arkadaşların senle de alay ediyorlar mı, başkalarıyla da alay ediyorlar mı, sen de bazen böyle şeyler yapıyor musun?” gibi sorular sorarak neler olduğunu anlamalıyız.

Çocuğumuzun sadece kendisini koruması ve zorbalıktan uzak durması yetmez. Zorba davranışlara maruz kalan çocuklara yardım etmesi, bu tür davranışlara dur diyebilmesi, dışlanan ya da sınıfa yeni gelen arkadaşlarına iyi davranması için onu teşvik etmemiz gerekir. Çocuklar bu tür pro-sosyal, diğerkâmlık gibi davranışları ilk beş - altı yaşa kadar ebeveynlerini görerek ve duyarak geliştirir.

Biyolojik anne baba olmak kolay ama sosyal ve duygusal anne baba olmak zordur! Emek verdiğimiz, öğrettiğimiz ve geliştirdiğimiz iyi bir davranışın kuşaklar boyunca bir nesilden diğer nesle aktarılacağını unutmamalıyız!

İşte bizi anne baba olarak, ölümsüz kılacak olan da budur!

AYRINTILI BİLGİ VE DESTEK İÇİN

ŞEHİT KAZIM ESMER İLKOKULU

REHBERLİK SERVİSİ

Kütükçü Mahallesi 6193 sokak N12/1 Kepez/ ANTALYA

Telefon

2423251599